

Motion till riksdagen

1988/89:A219

av Börje Hörnlund m.fl. (c)

En allmän arbetslöshetsförsäkring

Ett eget arbete utgör grunden för trygg och säker försörjning. Ett eget arbete skänker egenvärde, sociala kontakter, gemenskap och möjligheter till personlig utveckling. Det är viktigt för alla att känna att man behövs.

Den långsiktiga tryggheten för den enskilde tillgodoses bäst genom en mer expansiv näringslivssektor. Särskilt småföretagens villkor och utveckling är avgörande för möjligheterna till en positiv utveckling av hela vårt land.

Enligt vår uppfattning måste politiken inriktas på att kostnaderna för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna minimeras till förmån för offensiva närings- och regionalpolitiska satsningar. Med en mer strikt "arbetslinje" inom arbetsmarknadspolitiken skapas förutsättningar för att statens totala kostnader för arbetsmarknadspolitik skall kunna minska. En sådan politik skulle också skapa utrymme för att införa en heltäckande arbetslöshetsförsäkring. De senaste åren har närmare en tredjedel av de arbetslösa ej kommit i åtnjutande av vare sig arbetslöshetsersättning eller kontant arbetsmarknadsstöd (KAS). Orsaken är att dessa arbets sökande med dagens regler inte har kvalificerat sig för stöd genom tidigare anställningar eller en tillräckligt lång arbetslöshet.

Trygghetsförsäkring för alla

Det nuvarande systemet för ersättning vid arbetslöshet innebär således att arbetslöshetsunderstöd kan lämnas i två former. Ersättningen utgår antingen som dagpenning enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring eller som kontant arbetsmarknadsstöd. Det finns vidare vissa grundläggande villkor för att ersättning skall kunna utgå. Sökanden skall vara arbetslös, vara arbetsför och beredd att ta lämpligt arbete. Rätten till ersättning från arbetslöshetskassorna utöver dessa gemensamma villkor förutsätter vidare att vissa särskilda medlems- och arbetsvillkor är uppfyllda.

Vi har tidigare konstaterat att nuvarande regler innebär att närmare en tredjedel av de arbetslösa inte kan komma ifråga för vare sig ersättning från arbetslöshetskassa eller KAS. Detta innebär enligt vår uppfattning att gällande system för arbetslöshetsunderstöd inte fyller de rättvise- och trygghetskrav som bör ställas på en i huvudsak statsfinansierad försäkring. Den som drabbats av arbetslöshet måste få en rimlig ekonomisk trygghet. Arbetslöshetsförsäkringen har dessutom alltmer förlorat sin karaktär av försäkring. Statens andel av stödet har successivt ökat till ca 95 % av de totala kostnaderna.

Regeringen tillkallade hösten 1985 en särskilt utredare med direktiv att se över skilda frågor om kontantstöd vid arbetslöshet. Den socialistiska majoriteten i riksdagen har våren 1988 fattat beslut på grundval av regeringens proposition i ärendet utan att på något sätt åtgärda de orättvisor vi ovan redovisat.

Enligt vår uppfattning bör en allmän arbetslöshetsförsäkring för alla införas. När den s.k. ALF-utredningen fick i uppdrag att utforma en sådan försäkring rådde bred politisk enighet om behovet av en sådan reform. Det är många som helt saknar skydd vid arbetslöshet. Framförallt står kvinnor och ungdomar utan försäkringsskydd. Vid uppkommen arbetslöshet är de i många fall hänvisade till att söka socialhjälp. Efter viss karenstid kan de komma i åtnjutande av det begränsade skydd som KAS kan ge.

Från centerpartiets sida har vi i flera motioner framhållit att allmän arbetslöshetsförsäkring måste införas. Vi har understrukit att en allmän arbetslöshetsförsäkring skall ge ett grundskydd på en rimlig nivå med möjlighet att bygga på med avtalsenliga eller enskilt tecknade försäkringar. Vi har också erinrat om den möjlighet till frivillig påbyggnad av den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen som temporärt gällde under 1982.

Regeringen har också förhindrat att den utredning som var underlag för regeringens proposition våren 1988 fick en parlamentarisk sammansättning och därmed en demokratisk förankring av utredningsarbetet.

Från socialdemokraternas sida har inget som helst intresse visats för att ge de grupper som nu står utanför ersättningssystemet en bättre ekonomisk trygghet vid arbetslöshet. Detta handlingssätt är anmärkningsvärt för ett parti som tidigare i olika sammanhang påstått sig vara företrädare för de sämst ställda grupperna i samhället.

Vi vill i detta sammanhang erinra om att riksdagens majoritet på regeringens förslag (prop 1987/88:114, AU 1987/88:18) beslutat att arbetslöshetskassorna inte längre behöver avsätta medel till särskilda fonder. Motivet för detta var att statsbidraget skall täcka hela försäkringsersättning- en och därmed skulle inte några fonder som medelsreserv behövas längre. Regeringens förslag innebar således att fonderna inte längre skulle vara en del i a-kassornas ekonomiska system utan upplösas och utskiftas samt att tillgångarna skulle tillfalla de närstående intresseorganisationerna.

Från centerpartiets sida (mot 1987/88: A 50) hävdade vi att dessa fondmedel borde utnyttjas inom ramen för det trygghetssystem de var avsedda för. Vi konstaterade bl a att fonderna till huvudsaklig del byggts upp med stöd av skattemedel. Det fanns således enligt vår mening varken sakliga eller historiska motiv att föra över de ca 2,2 miljarder kr som fonderats till de organisationer som står bakom a-kassorna. Dessa fondmedel borde i stället enligt vår mening ha utnyttjats för att bygga upp en ekonomisk bas för en allmän trygghetsförsäkring.

Beslutet har också kritiserats mot bakgrund av att avkastningen av fondmedlen kan utnyttjas på ett sådant sätt av berörda intresseorganisationer att organisationens egna kommersiella intressen gynnas, vilket är stötande med hänsyn till att fonderna i huvudsak byggts upp med hjälp av skattemedel.

Regeringens handlingssätt är desto mera anmärkningsvärt, då man samti-

digt hävdar att en allmän arbetslöshetsförsäkring skulle bli betungande för samhällsekonomin. Centerpartiet anser emellertid att den s.k. "arbetslinjen", dvs. att arbete skall erbjudas framför kontantstöd, minskar kostnaderna för samhället.

En reformerad allmän arbetslöshetsförsäkring måste också innebära att egenavgifterna utjämnas och rättvisa skapas för alla anställda och egenföretagare.

En sådan politik skulle bryta den passivisering som den socialdemokratiska politiken riskerar att leda till och stimulera människor till mer aktiva insatser och större ekonomiskt utbyte. Vinster skulle uppstå såväl för samhället som för den enskilde. Detta frigör resurser för en allmän arbetslöshetsförsäkring. Vi kvarstår därför vid vårt krav på att en parlamentarisk kommitté skall tillkallas med direktiv att snabbt lägga förslag om en allmän arbetslöshetsförsäkring.

Hemställan

Men hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

att riksdagen hos regeringen begär att en parlamentariskt sammansatt kommitté tillkallas med direktiv att lägga förslag om en allmän arbetslöshetsförsäkring i enlighet med vad som anförts i motionen.

Stockholm den 18 januari 1989

Börje Hörnlund (c)

Per-Ola Eriksson (c)

Kersti Johansson (c)

Göran Engström (c)

Marianne Andersson (c)

Håkan Hansson (c)

Roland Larsson (c)

Ivar Franzén (c)

Kjell Ericsson (c)

Jan Hyttring (c)